

PETER WEBER

Barza albă (*Ciconia ciconia*) a fost declarată ca și specie a anului 1994, specia fiind astfel plasată în centrul atenției ornitologilor, intensificându-se semnificativ studiile în direcția clarificării cât mai exacte a situației reale în care se află populațiile de barză albă din diferitele state europene. În cursul anului 1994-1995 s-au efectuat în diferitele state europene. În cursul anului 1994-1995 s-au efectuat recensăminte ale berzelor albe pe întregul cuprins al Europei.

Continuând tradiția recensămintelor berzei albe în România, acțiunea de recensare a populației de *Ciconia ciconia* din anul 1994 s-a realizat sub coordonarea Societății Ornitologice Române, ornitologii României integrându-se astfel în programul european de investigare a speciei din întregul său areal de răspândire. Cu această ocazie în anul 1994 s-a realizat cel mai amplu recensământ al speciei *Ciconia ciconia*, care s-a efectuat până în prezent în România.

Datele care le comunicăm au fost asigurate prin munca de observație în teren a ornitologilor BALOG A., BĂNICĂ G., BERES J., CZUTH A., CRISTEA V., FAZAKAS L., GACHE CARMEN, GOTEA V., HAJDU C., HORVATH Z., KISS A., LIBUS A., LUTSCH H., MITRULY ANIKÓ, MOLNÁR LIDIA, MUNTEANU D., PETRE CAROLINA, PETRE T., PHILIPPI FR., SANDOR A., SZABÓ J., TÂNĂSESCU I. și WEBER P. Tuturor le mulțumim și pe această cale pentru efortul depus și pentru observațiile comunicate.

În cele ce urmează dorim să prezentăm o sinteză a rezultatelor recensământului speciei *Ciconia ciconia* realizat în România în cursul anului 1994. Ne vom referi îndeosebi la rezultatele cuibăritului speciei în anul 1994 în România, respectiv în arealul controlat în cursul recensământului. Observațiile asupra răspândirii și cuibăritului berzelor albe au fost realizate în mare parte prin acțiuni concentrate ale observatorilor din diferitele regiuni ale țării. Acestea au fost completate cu observațiile ocazionale strânse în cursul verii anului 1994 în timpul deplasării printr-o parte din zonele rămase altfel necontrolate.

În cursul recensământului din 1994 aria de investigație s-a extins sensibil față de recensămintele berzei albe efectuate în anii precedenți - SÁRKÁNY KISS, 1991; WEBER, 1994, 1995. Datele culese în cursul recensământului din 1994 provin dintr-un număr de 32 județe, care au fost controlate parțial sau nu, în cazuri mai

rare, în întregime. În cursul observațiilor ocazionale s-au controlat mai ales localitățile așezate în lungul căilor rutiere mai importante.

Comparând fig. 1 - Harta răspândirii berzei albe în România - WEBER, MUNTEANU, PAPADOPOLO, 1994, cu fig. 2. - Harta cu punctele de proveniență a datelor cuprinse în recensământul din anul 1994 -

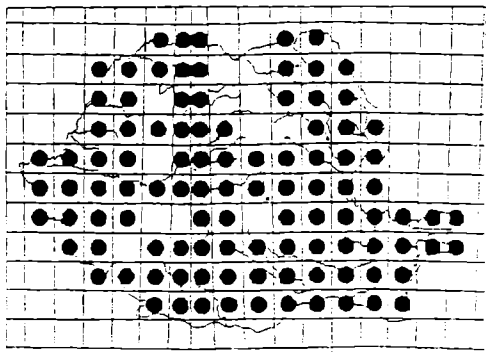

Fig. 1 Harta răspândirii berzei albe (*Ciconia ciconia*) în România
Harta UTM 50X50

constatăm lipsa informațiilor asupra răspândirii cuibăritului berzelor albe din câteva, relativ întinse regiuni ale țării, îndeosebi din Moldova și Muntenia, din sudul Dobrogei și Olteniei. Apreciem că în cursul recensământului din 1994 s-au acoperit aproximativ 55-60 % din arealul speciei din România, scăpând probabil nerecenzate aproximativ 30-35 % a efectivului speciei *Ciconia ciconia* din România. De această situație va trebui să ținem cont în interpretarea datelor de răspândire și mai ales a mărimii populației de barză albă din România. Regiunilor din care lipsesc informații recente asupra berzelor albe vor trebui acordate în viitor o atenție sporită, urmărindu-se completarea petelor albe rămase până în prezent, mai ales în regiunile cu populații încă relativ mari de berze albe.

În cursul recensământului din 1994 a fost controlată o zonă sensibil mai mare decât în oricare dintre recensămintele precedente. Față de acestea a crescut simțitor și numărul localităților controlate, respectiv numărul localităților cu cuiburi de barză. Astfel numărul de **778 localități cu cuiburi de barză albă** reprezintă mai mult de dublul numărului localităților cuprinse în recensământul din anul 1990.

Totalizarea datelor recensământului însumează un **număr total de cuiburi /HPa = 1.627** din care **cuiburi cu juvenili zburători /Hpm = 1.392**, în timp ce în restul cuiburilor **ponta a fost compromisă** din cauze diverse, adică **Hpo = 235**. Menționăm că atât Hpa cât și Hpo ating valori de peste dublul celor găsite la recensămintele precedente.

În regiuni întinse ale țării, condițiile meteo au fost destul de nefavorabile cuibăritului berzelor. Astfel anul 1994 trebuie să fie considerat ca și un an submediocru pentru cuibăritul berzelor albe în cele mai multe județe ale României. Din totalul de Hpm = 1.392 și-au luat zborul un **număr total de juvenili /JZG = 2.417**. Rezultă deci la nivel de țară un **număr mediu de juvenili /cuib, adică JZa = 1,48** pentru anul 1994.

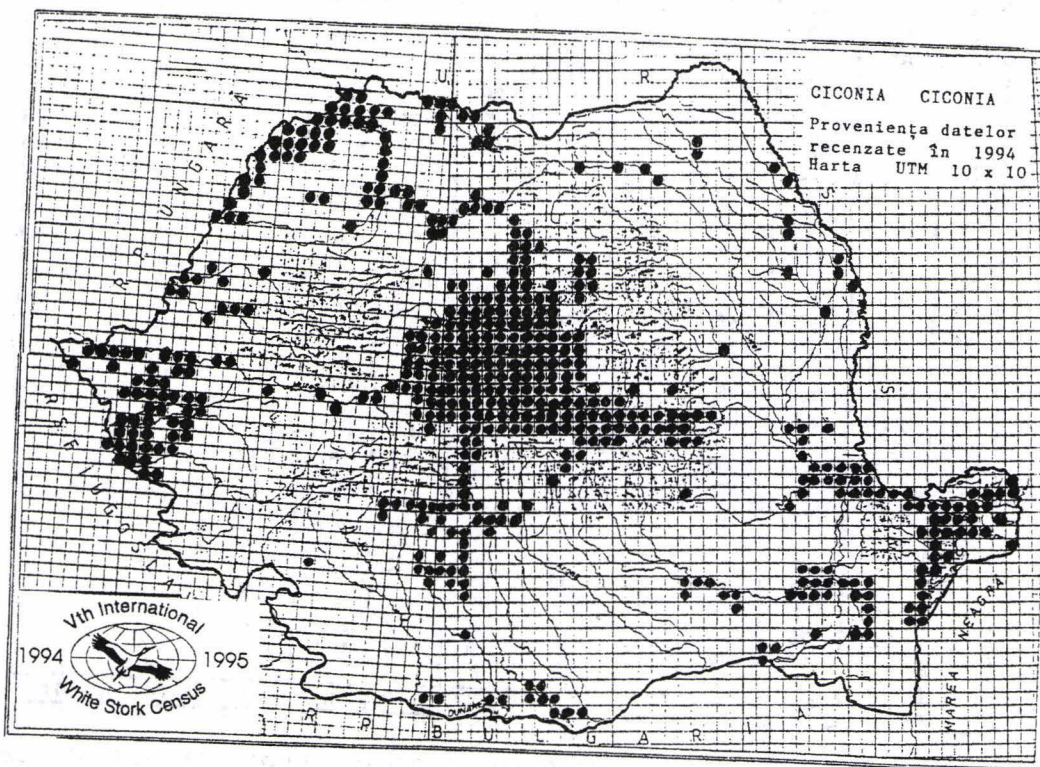

Fig. 2

Dacă luăm în considerație doar cuiburile din care au plecat juvenili zburători, rezultă $J_{zm} = 1,74$ juvenili / cuib. Media numărului de juvenili / cuib oscilează în diferitele regiuni ale țării în limite destul de largi, fiind cuprins între 1,3 la 3,5 juvenili / cuib. Situația exactă a cuibăritului este redată, defalcat pe județe, în Tabelul 1.

Rezultatele cuibăritului berzel albe (Ciconia Ciconia) în România - 1994
Nesting results of White Storks (Ciconia Ciconia) in Romania - 1994

Nr. crt.	Judet	Nr. localit	Cuiburi			JZG	JZa	JZm	Suportul cuibului		
			HPa	HPm	HPo				Clădire	Stâlp	Arbore
1	AB	14	18	12	6	27	1.5	2.25	12	6	
2	AR	29	37	32	5	112	3.02	3.50	15	21	1
3	B	2	2	2		3	1.50	1.50		2	
4	BH	11	17	13	4	17	1	1.30	4	13	
5	BR	23	23	21	2	52	2.26	2.47		23	
6	BT	5	7	7		16	2.28	2.28	1	6	
7	BV	129	264	235	29	439	1.65	1.85	246	15	3
8	CJ	16	16	11	5	21	1.31	1.90	6	8	2
9	CL	5	7	7		15	2.14	2.14		7	
10	CT	7	12	12		34	2.83	2.83		11	1
11	CS	2	3	3		7	2.33	2.33		3	
12	CV	43	118	59	59	124	1.05	2.10	87	29	2
13	DJ	7	9	9		20	2.22	2.22	1	8	
14	GL	11	11	9	2	17	1.54	1.88		11	
15	HD	9	9	7	2	16	1.77	2.28	5	3	1
16	HR	81	164	158	6	286	1.74	1.81	149	12	3
17	IL	15	67	35	32	73	1.08	2.08	2	65	
18	IS	5	6	5	1	11	1.83	2.20		6	
19	MH	1	1	1		3	3	3		1	
20	MM	32	35	31	4	56	1.60	1.80	17	16	2
21	MS	58	106	96	10	249	2.34	2.59	23	82	1
22	OT	6	6	6		10	1.66	1.66		6	
23	SB	58	136	104	32	302	2.22	2.90	107	29	
24	SJ	6	7	6		15	2.14	2.50	1	6	
25	SM	44	105	103	2	284	2.70	2.75	22	83	
26	SV	4	4	4		9	2.25	2.25		44	
27	TL	20	48	35	13	83	1.72	2.37	1	42	5
28	TM	83	307	294	13	884	2.88	3	107	177	23
29	TR	9	23	20	3	41	1.78	2.05	2	21	
30	VL	29	45	40	5	85	1.88	2.12	34	11	
31	VN	12	12	12		19	1.58	1.58		12	
32	VS	4	4	4		7	1.75	1.75		4	
Total		778	1627	1392	235	2417	1.48	1.74	842	744	41

La nivelul continentului european se consideră în general ca și rată de reproducere necesară menținerii staționare a efectivului populației de berze albe o valoare minimă a Jza = 2,00. (Și) În anul 1994 rata de reproducere a berzelor albe din România rămâne sensibil sub această valoare, indicând deci în continuare reducerea nivelului populațional existent în țară.

Evoluția negativă a efectivului de barză albă din România trebuie interpretat prin prisma situației berzei albe la nivelul continentului european. Contrar tuturor prezicerilor sumbre, în contextul unei constante reduceri numerice în cursul ultimelor decenii - în câteva țări europene, până la dispariția totală a speciei! -,

aproape pretutindeni în Europa, populațiile de berze albe au înregistrat - în câteva țări, senzațional de mari! - evoluții pozitive începând de aproximativ 5 ani încoace. Pulsații populaționale ale berzelor albe sunt cunoscute și documentate, chiar și din ultimele decenii, în Europa. Se presupune că astfel de pulsații populaționale sunt induse de factori genetici. Pe de altă parte însă, evoluția pozitivă a populațiilor de barză este determinată neîndoiește și de un complex de factori ambientali, printre care trebuie enumerate în primul rând creșterea nivelului de precipitații în cartierele de iernare a berzelor albe din Africa, prin care s-a îmbunătățit substanțial oferta trofică pentru berzele albe. Acestea pot părăsi Africa, întorcându-se în Europa pentru cuibărit, într-o poziție corporală mult mai bună decât în anii precedenți, fenomen oglindit direct și într-o rată de reproducere evident mai ridicată în ultimii ani.

În condițiile unei creșteri substanțiale ale populației de berze albe în aproape întregul continent european, cauzele stagnării, respectiv ale continuei diminuări ale populației de berze albe din România trebuie căutate în locurile de cuibărit, deci în țară. Socotim că **rolul primordial în evoluția negativă a efectivelor de berze albe din România se datorește continuei degradări ale condițiilor ambientale, îndeosebi înrăutățirii dramatice ale ofertei trofice.** Acțiunile de desecare/drenare ale unor întinse biotopuri umede în ultimele decenii, amplificate printr-o continuă intensificare și chimizare a agriculturii, trebuie considerate ca și principalele cauze ale continuării reducerii numerice ale populațiilor de **Ciconia ciconia** din România. În această situație putem adăuga ca și factor supărător, nicidecum însă determinant, practica anacronică, regional răspândită în cadrul RENEL, de îndepărtare periodică a cuiburilor de barză construite pe stâlpii rețelei electrice.

Pentru menținerea populațiilor de barză albă la nivelul actual, socotim ca și vitală menținerea și protecția zonelor umede, respectiv reducerea gradului de Intensificare/chimizare în terenurile agricole din astfel de zone. S-ar asigura astfel de-o parte un grad de accesibilitate și o cantitate sporită de resurse trofice, aceasta reprezentând în prezent principalul factor limitator al mărimii populațiilor, respectiv al realizării unei rate de reproducere mai ridicate a berzelor albe, prin care să devină posibilă stabilitatea populației de **Ciconia ciconia**, respectiv eventuala ei creștere numerică.

Tot astfel, necesară este și intervenția oficială pe lângă RENEL, de a renunța la practica de îndepărtare a cuiburilor de pe stâlpii rețelei electrice, respectiv intervenția în sensul înlocuirii acestei practici cu montarea unor suporturi speciali pentru cuiburi pe stâlpi, măsură practică de ani în toate țările civilizate ale Europei. Ultima măsură devine cu atât mai acută, cu cât constatăm și în cadrul recensământului din 1994 continuarea tendinței berzelor albe de a-și construi cuiburile pe astfel de suporturi. Din totalul de 1.627 cuiburi de barza

recenzate, 51,7 % cuiburi sunt clădite pe coșul sau coama unor clădiri, 45,7 % dintre cuiburi au ca și suport stâlpii rețelei electrice și doar restul de numai 2,6 % ale cuiburilor sunt amplasate pe arbori.

Populația de berze albe din România înregistrează în prezent o continuă reducere numerică. Amploarea acestui fenomen diferă regional. Până la nivelul întregii țări, populația de berze albă se reduce de la recensământ la recensământ, rata de reproducere anuală rămânând aproape constant, anual, sub limita minimă care ar asigura menținerea nivelului populațional. Socotim ca o eventuală redresare a situației populației speciei - fenomen constatat practic în întreaga Europă - este condiționată primordial de o substanțială îmbunătățire a ofertei trofice în locurile de cuibărit. În acest sens vor trebui să fie canalizate străduințelor ornitologilor, și nu doar ale lor, în vederea realizării unei adevărate ocrotiri a speciei **Ciconia ciconia**.

ERGÄBNISSE DER BRÜTUNGEN DES WEISSORCHES IN RUMÄNIEN, 1994

Zusammenfassung

Die Ergebnisse der Storchenzählung 1994 werden bekannt gegeben. Es handelt sich dabei um weitflächigste, jemals in Rumänien durchgeführte Bestandserfassung des Weisstorches, bei welcher rund 60 % der Landesfläche und wahrscheinlich etwa 70 % des Weisstorchbestandes erfasst wurden. Der Vergleich der Verbreitungskarte des Weisstorches mit der Karte aus welchem die Brutangaben 1994, lässt klar erkennen aus welchen Landesteilen Brutangaben weitgehend fehlen.

In 778 Ortschaften wurden $H_{pa} = 1.627$ erfasst, darunter $H_{pm} = 1.392$ und $H_{po} = 235$. Daraus ergeben sich $JZG = 2.417$ und $Jzm = 1,74$, also eine Nachwuchsrate welche zu gering ist, um als bestandsichernd eingestuft zu werden. Landesweit kann das Brutjahr 1994 als untermittelmässig eingestuft werden. Die Tendenz der Weisstörche, ihre Horste auf Elektromasten zu errichten hält weiterhin unvermindert an.

Als wichtigste bestandsichernde Massnahme wird der Feuchtgebietsschutz und die Extensivierung der Landwirtschaft, speziell in den Feuchtgebieten, dadurch die Sicherung der Nahrungsgrundlage der Weisstörche eingeschätzt.

Adresa autorului:

PETER WEBER

3125 - Mediaș

str. M. Kogălniceanu nr. 19

România